

Vastine selvityspyyntöön maankäyttöosaston toiminnasta kadun rakentamiseen Kataanmäkeen

Kunnanhallitus 03.02.2025
100/01.01.03.07/2025

Päätösehdotus

Kunnanhallitus antaa selvityspyyntöön seuraavan vastauksen:

Alueen asemakaava, joka sisälsi Sahamäenkujan katualueen, on hyväksytty kunnanvaltuustossa vuonna 2007. Asemakaavaratkaisuun perustuva katusuunnitelma on hyväksytty teknisessä lautakunnassa vuonna 2009 ja katu on rakennettu keväällä 2010. Asemakaava on perustunut kaavaa varten laadittuihin selvityksiin, joissa lähdekaivo on maininta, mutta tarkempaa sijaintitietoa siitä ei ole esitetty. Asemakaavan pohjakartassa tai asemakaavaratkaisussa ei ole merkintää lähdekaivosta. Siten ei ole myöskään varmaa tietoa siitä onko kadun rakentamisen yhteydessä kajottu lähdekaivoon. Lähdekaivoon liittyvää upakäsittelyaineistoa ei myöskään kunnan arkistosta löydy. Nykyiset maankäytön viranhaltijat eivät ole olleet laatimassa asemakaavaa, joten muistiin perustuvaakaan tietoa asiasta ei ole.

Edellä mainituista syistä maankäytöllä ei ole tarkempaa tietoa lähdekaivon kohtalosta. Myöskään paikkatieto ei ole löytänyt useammasta maastokäynnistä huolimatta lähdekaivoa tai jäänteistä siitä. Luontoselvitysten perusteella alueella tehdyt metsänhoitotoimenpiteet ovat todennäköisesti vaikuttaneet kaivon säilymiseen ja lähdeveden purkautumispaikkaan. Kaivonrenkaiden säilymiseen on voinut vaikuttaa metsänhoidolliset toimenpiteet ja/tai kadun rakentaminen. Kunnalla ei ole tietoa kirjeessä mainitusta kotieläimen hautapaikasta tai siihen kajoamisesta, koska ko. tietoa ei dokumentoida kunnan arkistoon.

Kataanmäen asemakaava ja Sahamäenkujan katusuunnitelma on laadittu lain säätämisen prosessin mukaisesti, johon on sisältynyt suunnitelmien nähtävillä pito ja osallisten kuuleminen. Kummassakaan prosessissa osalliset eivät ole jättäneet suunnitelmista muistutusta. Keski-Suomen ympäristökeskuksen lausunnossa kaavaehdotukseen (2.5.2007) on pyydetty lisäämään kaavaselostukseen tieto luontoselvitysten maininta lähdekaivosta. Kaavaratkaisuun ei edellytetty muutoksia tai lisäyksiä.

Päätös

Selostus

Kuntaan on saapunut 19.1.2025 päivätty selvityspyyntö maankäyttöosaston toiminnasta kadun rakentamisesta Kataanmäkeen. Kirjeessä kerrotaan kiinteistön 410-405-1-762 Ainola aiemmasta käytöstä eläinten laidunmaana ja kuolleen eläimen hautapaikkana sekä sillä sijainneesta lähteestä. Kirjeessä on paheksuttu sitä, että maankäyttöosasto ei tunne tapausta ja viranhaltijat eivät ole riittävästi ottaneet asiasta selvää. Myöskään kiinteistöllä olevaa lähteen paikkaa ei lupauksista huolimatta ole merkitty maastoon ja lähteen päälle kadun rakentamiseen ei ole ollut viranomaisen lupaa. Alkuperäinen kirje liitteenä.

Asia aiempi käsittely

Asiaa on aiemmin käsitelty kuntaan saapuneisiin kirjeisiin annetuilla vastineilla.

- Kirje (16.1.2023) otsikolla ”Peruskarttaan merkitty lähde”:

Kirjeessä kerrottiin kiinteistöllä 410-405-1-762 Ainola sijaitsevasta lähteestä ja esitettiin kysymys siitä, että onko kunta rakentanut kadun peruskarttaan

merkityn lähteen päälle. Kirjeessä epäiltiin myös, onko kaavoittaja ja rakentaja ylittäneet toimivaltansa. Lähteen paikka pyydettiin merkitsemään maastoon. Kirjeeseen annettiin vastaus kirjepostilla 31.1.2023.

- Kirje (3.10.2024) otsikolla ”Tyytymättömyys kaavoituspäällikön toimintaan”: Tiealueelta oli ”köyhitty” maata ja tämä kohta oli kotieläimen hautapaikka. Kaavoittaja ei ollut pyytänyt asiasta tarkempaa tietoa. Lähteen paikka on edelleen merkitsemättä maastoon. Kadun rakentamiseen ei ole ollut viranomaisen lupaa. Kirjeeseen annettiin vastaus kirjepostilla 18.10.2024.

Alkuperäiset kirjeet sekä niihin annetut vastineet ovat tämän pykälän oheismateriaalina.

Alueen suunnitelmat ja toteutus

Alueella on voimassa Laukaan kirkonkylän asemakaavan muutos ja laajennus, Kataanmäen asemakaava, jonka kunnanvaltuusto on hyväksynyt 27.8.2007 §23. Kaavassa kiinteistön 410-405-1-762 Ainola alueelle osoitettiin katualuevaraus (Sahamäenkuja). Muutoin kiinteistö on kaavatonta aluetta. Kaavan pohjakartassa ei ole merkintää lähdekaivosta (lähteisiin tehtyjä vedenottorakenteita kutsutaan lähdekaivoiksi).

Alue on inventoitu kahteen kertaan asemakaavoitukseen liittyvien luontoselvitysten yhteydessä vuosina 2004 ja 2007. Kaavatalo Oy:n (29.6.2004 / Jukka Haltijalahti) laatimassa selvityksessä lähde on kuvattu seuraavasti:

Alue 2. ... Kohteen sisällä on myös lähes luonnontilainen vähävetinen lähde rinnettä ylös kulkevan polun varrella. Lähteen ympäristö on aukeaksi hakattu ja muokattu. Lähteen suojelutarpeen lisäksi alueella ei ole muuta merkittävää suojellista tarvetta, kuten suojelua vaativia kasvi- tai eläinlajeja.

Biologi Ari Jäntin vuonna 2006 tekemässä selvityksessä lähteestä sanotaan seuraavaa:

Lähteet ja niiden ympäristöt kuuluvat metsälain 10§:n suojelemaan metsäluonnon arvokkaihin elinympäristöihin (mm. Meriluoto & Soininen 1998), jotka tulisi jättää metsähoitotoimenpiteiden ulkopuolella. Kataanmäen itärinteessä oleva lähde oli kuivunut kuivan kesän seurauksena ja ilmeisesti osittain metsähoitotoimenpiteiden seurauksena (mätästystä). Lähde on valjastettu aikoinaan ihmiskäyttöön, tästä on merkinä kaksi kaivon rengasta. Toinen renkaista on peittynyt lähes kokonaan lähteeseen valuneeseen maa- ainekseen. Lähteen ympäristö kasvaa tällä hetkellä nuorta koivuvesakkoa.

*Alueen lähdevedet näyttävät tällä hetkellä hakevan uutta purkautumispaikkaa hieman etelämpää, josta merkinä on kostea maaperä, jolla kasvaa lehtomainen kasvillisuus mm. sudenmarja *Paris quadrifolia*, mustakonna-marja *Actea spicata*, koiranheisi *Viburnum opulus* ja kivikkoalvejuuri *Dryopteris filixmas*. Lähteisyys ja lehtomaisuus sijoittuvat Muinais-Päijänteen rantatasovyöhykkeelle. Lähteet ympäristöineen kuuluvat metsälain 10§:n suojelemaan metsäluonnon arvokkaihin elinympäristöihin, jotka tulisi jättää metsähoitotoimenpiteiden ulkopuolelle (mm. Meriluoto & Soininen 1998).*

Myös vuonna 2017 tehdyssä Kirkonkylän yleiskaavan luonto- ja maisemaselvityksessä (27.3.2017 FCG suunnittelu ja tekniikka Oy / Jari Kärkkäinen) lähdekaivo on mainittu. Selvityksessä kohdetta on kuvattu seuraavasti:

Alueella on muutamia lähteitä, mutta ne eivät ole enää luonnontilaisia kuten Kataanmäen lähde, jossa on betonirengas.

Lähteiden kaltaisten pienvesien osalta vesilain (27.5.2011/587) keskeisenä tavoitteena on vesiluontotyyppien luonnontilan turvaaminen. Luonnontila tarkoitetaan pääosin luontotyyppejä, joiden olennaiset ominaispiirteet eivät ole muuttuneet muokkauksen seurauksena. Kataanmäen lähdekaivo ei luontoselvitysten perusteella ole ollut täysin luonnontilainen lähde, koska siinä on vedenottorakenteita (kaivonrenkaat) ja sen ympäristöä on muokattu merkittävästi jo ennen katurakentamista mm. metsänhoitotoimenpitein.

Alueen pohjakartan (mittakaavassa 1:2000) on hyväksytty vuonna 2007. Pohjakartassa ei ole merkintää lähdekaivosta. Maanmittauslaitoksen maastokartalla lähdekaivon sijainti on merkitty katualueen itäreunaan. Peruskartoilla ja maastokartalla lähdemerkintää on käytetty lähteille, lähdekaivoille ja varsinaisille, pohjaveden pintaan ulottuville kaivoille.

Katualue on siirtynyt kunnan omistukseen MRL §94 mukaisesti yleisten alueiden lohkomisella 16.12.2009. Tekninen lautakunta on hyväksynyt katusuunnitelman 13.10.2009. Katusuunnitelmissa ei lähdekaivoa ole merkitty. Kunnan tekninen toimi toteutti kadun keväällä 2010 kunnan omana työnä. Rakentamisen yhteydessä kaivosta ei tehty havaintoja.

Toimenpiteet kirjeiden johdosta

Paikkatietopalvelu on kartoittanut lähdekaivon paikkaa useammalla maastokäynnillä maastokartan osoittaman alueen ympäristöstä kevään ja syksyn 2023 sekä kevään ja syksyn 2024 aikana löytämättä kaivonrenkaita. Tästä syystä lähteen sijaintia ei ole voitu merkitä maastoon.

Esittelijä Kunnanjohtaja Linda Leinonen

Valmistelija Valmistelija: kaavoitusjohtaja Mari Holmstedt, puh. 040 031 7759